Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U002957

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 29-06-2026

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ №273-с від 10.09.2026, виданий Харківською державною академією культури

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Борисов Олексій Олександрович
2. Oleksii O. Borysov

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7508-2213

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 029

Назва наукової спеціальності: Інформаційна, бібліотечна та архівна справа

Галузь / галузі знань: культура і мистецтво

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Інформаційна, бібліотечна та архівна справа

Дата захисту: 11-08-2026

Спеціальність за освітою: Економіка підприємства

Місце роботи здобувача: Організація відсутня

Код за ЄДРПОУ: 0000000000

Місцезнаходження: 00000, Київ, 00000, Україна

Форма власності: Змішана

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 15038

Повне найменування юридичної особи: Харківська державна академія культури

Код за ЄДРПОУ: 30036001

Місцезнаходження: Бурсацький узвіз, Харків, Харківський р-н., 61057, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківська державна академія культури

Код за ЄДРПОУ: 30036001

Місцезнаходження: Бурсацький узвіз, Харків, Харківський р-н., 61057, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 13.31.11.19

Тема дисертації:

1. Інтеграція технологій Інтернету речей у бібліотечно-інформаційне виробництво

2. Integration of the Internet of Things Technologies into Library and Information Production

Реферат/анотація:

1. Дисертація присвячена обґрунтуванню комплексної стратегії інтеграції концепції Інтернету речей (IoT) у бібліотечно-інформаційне виробництво в умовах стрімкої цифрової трансформації галузі. У роботі, вперше на дисертаційному рівні, доведено своєчасність та нагальність впровадження IoT як потужної основи соціотехнічної парадигми розвитку інтелектуальної бібліотеки, яка закладається нині на перетині технічних, технологічних, організаційних, управлінських, інформаційних, аналітичних, сервісних, соціокомунікативних, культурологічних та людиноцентричних аспектів функціонування бібліотечно-інформаційної сфери діяльності. Досягненню мети та виконанню завдань дослідження сприяло застосування комплексу наукових підходів: системного, соціально-комунікативного, культурологічного, інституційного; та методів: аналізу, синтезу, порівняння, бібліометричного аналізу, емпіричного дослідження (анкетного онлайн-опитування фахівців-практиків бібліотечної сфери України). На основі бібліометричного аналізу доведено, що у світовій науковій літературі (джерела, проіндексовані в Scopus протягом 2010 - 2022 рр.) інтерес до концепції Інтернету речей постійно зростає. Однак проблематика застосування IoT в бібліотечній сфері діяльності

розроблена недостатньо (лише 200 тематичних наукових публікацій із 124063). Зокрема, констатовано брак українських наукових розвідок. Підкреслено, що у світовому науковому полі переважає технічний дискурс, тоді як для бібліотечно-інформаційного виробництва першочерговими є не технічні принципи локального впровадження та роботи технологій Інтернету речей, а те, які зміни вони спричиняють у доступі до знань, як трансформують досвід користувачів, який вплив здійснюють на організацію виробничих процесів та працю бібліотечного фахівця, в який спосіб корегують етичні норми роботи з інформацією та даними, якого нового змісту надають соціокомунікативній діяльності бібліотек. Визначено, що логіка дослідження передбачає вивчення Інтернету речей як середовища, у якому фізичні об'єкти бібліотеки можуть бути включені в цифрову взаємодію. Водночас підкреслено, що дослідницька стратегія зміщує акцент з трактування суто інженерного характеру феномену Інтернету речей на гуманітарний та соціотехнічний ракурси реалізації бібліотечних IoT-інновацій. Зокрема, у роботі розглянуто напрями, можливості, особливості та ризики формування адаптивного інтелектуального бібліотечного середовища; окреслено принципову зміну філософії взаємодії користувача з бібліотекою, її безбар'єрним простором, відкритими фондами, інклюзивною сервісною інфраструктурою; акцентовано на розгортанні багаторівневої моделі персоналізованого супроводу, ефективність якої вимірюється не технічними параметрами та функціональними показниками, а рівнем сервісу та якістю отриманого різноманітними користувацькими аудиторіями досвіду. Обґрунтовано, що концепція впровадження Інтернету речей в бібліотечно-інформаційне виробництво поєднує фізичний простір та об'єкти, документні фонди та цифрові ресурси, користувачів, бібліотечних фахівців, користувацьку поведінку, технологічні виробничі процеси, автоматизацію, моніторинг, аналітику й прогнозування. Доведено, що основними напрямами впровадження IoT в бібліотеках стають: інтеграція фізичного та цифрового простору, управління фондами, забезпечення їх збереженості та захисту, оптимізація рутинних операцій, автоматизація та інтелектуалізація виробничих процесів, персоналізація сервісу, підвищення ресурсоефективності без втрати комфорту зі сторони бібліотечних кадрів та користувачів, розвиток проактивного аналітичного управління інфраструктурою, розгортання єдиної людиноцентричної цифрової соціотехнічної екосистеми. Акцентовано, що впровадження IoT-технології набуває сенсу лише тоді, коли вона працює на людину: користувача, бібліотекаря, громаду, дослідника, студента, людину з інвалідністю тощо. Проаналізовано практичний досвід українських і зарубіжних бібліотек. Встановлено, що найбільш поширеним напрямом IoT-інновацій є радіочастотна ідентифікація, яка використовується для обліку фондів, нвентаризації, самообслуговування, контролю видачі й повернення документів, захисту та пошуку одиниць зберігання. Окрім цього, з'ясовано у бібліотеках використовуються сенсорні системи моніторингу інфраструктури, інтерактивна навігація фізичного простору, автоматизоване повернення й сортування документів, «розумні» робочі місця, рішення для енергозбереження, кліматконтролю, безпеки й організації комфортних колаборативних, інклюзивних та імерсивних форматів зонування середовища.

2. The dissertation is devoted to the substantiation of a comprehensive strategy for integrating the concept of the Internet of Things (IoT) into library and information production in the conditions of the rapid digital transformation of the field. For the first time at the dissertation level, the study proves the timeliness and relevance of implementing IoT as a powerful basis for the socio-technical paradigm of intelligent library development, which is currently being formed at the intersection of technical, technological, organizational, managerial, informational, analytical, service-related, socio-communicative, cultural, and human-centered aspects of the functioning of the library and information sphere. Achievement of the aim and objectives of the research was facilitated by the use of a set of scientific approaches: systemic, socio-communicative, cultural, and institutional; as well as methods such as analysis, synthesis, comparison, bibliometric analysis, and empirical research, namely an online questionnaire survey of practicing specialists in the library field of Ukraine. Based on a bibliometric analysis, it has been proven that interest in the Internet of Things concept has been steadily growing in global scientific literature, namely in sources indexed in Scopus between 2010 and 2022. Nevertheless, the issue of IoT application in the library sector remains insufficiently developed (only 200 topical scientific publications out of 124,063). In particular, a lack of Ukrainian scientific studies has been noted. It is emphasized that technical

discourse prevails in the global scientific field, whereas for library and information production, the primary concern is not the technical principles of local implementation and operation of IoT technologies, but rather the changes they cause in access to knowledge, the way they transform the user experience, their impact on the organization of production processes and the work of library professionals, the way they modify ethical standards for working with information and data, and the new meaning they give to the socio-communicative activities of libraries. It has been determined that the research logic involves studying the Internet of Things as an environment in which physical objects of the library can be included in digital interaction. Meanwhile, it is emphasized that the research strategy shifts the focus from interpreting the IoT as a purely engineering phenomenon to the humanitarian and socio-technical perspectives of implementing library IoT innovations. In particular, the study examines the directions, opportunities, characteristics, and risks of forming an adaptive intelligent library environment; outlines a fundamental change in the philosophy of user interaction with the library, its barrier-free space, open collections, and inclusive service infrastructure; highlights the development of a multi-level model of personalized support, the effectiveness of which is measured not by technical parameters or functional indicators, but by the level of service and the quality of experience gained by diverse user audiences. It is substantiated that the concept of implementing the Internet of Things in library and information production combines physical space and objects, document collections and digital resources, users, library professionals, user behaviour, technological production processes, automation, monitoring, analytics, and forecasting. It has been proven that the main areas of IoT implementation in libraries include the integration of physical and digital space, collection management, ensuring their preservation and protection, optimization of routine operations, automation and intellectualization of production processes, personalization of services, increase of resource efficiency without reducing comfort for library staff and users, development of proactive analytical infrastructure management, and deployment of a unified human-centred digital socio-technical ecosystem. It is emphasized that the implementation of IoT technology becomes meaningful only when it works for people: users, librarians, communities, researchers, students, people with disabilities, and others. Practical experience of Ukrainian and foreign libraries has been analyzed. It has been established that the most widespread area of IoT innovation is radio-frequency identification, which is used for collection accounting, inventory, self-service, control of document lending and return, protection, and searching for storage items. In addition, it has been found that libraries use sensor systems for infrastructure monitoring, interactive navigation of physical space, automated return and sorting of documents, smart workplaces, solutions for energy saving, climate control, security, and the organization of comfortable collaborative, inclusive, and immersive forms of environmental zoning.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Інформаційні та комунікаційні технології

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Борисов О. О. Компаративний аналіз підходів до інтеграції інтернету речей у сучасній бібліотечно-інформаційній діяльності // Вісник Харківської державної академії культури. 2023. № 63. С. 131-139. DOI: https://doi.org/10.31516/2410-5333.063.09.
- Borysov O. Implementation of the Internet of Things in the Global Library Environment: Bibliometric Analysis // Вісник Харківської державної академії культури. 2023. № 64. С. 105-115. DOI: https://doi.org/10.31516/2410-5333.064.08.
- Borysov O. Scientific Publications' Bibliometric Analysis of Application-Level TCP/IP Models' Communication Protocols for The Internet of Things // Вісник Харківської державної академії культури. 2024. № 66. С. 17-25. DOI: https://doi.org/10.31516/2410-5333.066.02.

- Борисов О. О. Застосування технологій та засобів Інтернету речей у сучасних бібліотеках // Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку : матер. міжнар. наук. конф., м. Харків, 17-18 листоп. 2022 р. Харків, 2022. С. 158-159.
- Борисов О. О. Досвід впровадження технологій Інтернету речей у бібліотеках світу: огляд інновацій // Культура та інформаційне суспільство XXI століття: матер. міжнар. наук. конф., м. Харків, 20-21 квітня 2023 р.У 2 ч. Ч 2. Харків: ХДАК, 2023. С. 167-170.
- Борисов О. О. Інтернет речей у бібліотеках: аналітичний огляд міжнародної наукової кооперації та перспектив // Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку: матер. міжнар. наук. конф., 22-23 листоп. 2023 р. У 2 ч. Ч. 1. Харків: ХДАК, 2023. С. 186-188.
- Борисов О. О. Internet of things network protocols at TCP/IP model l ayers: trends and implementation perspectives in libraries // Культура та інформаційне суспільство XXI століття: матер. міжнар. наук. конф., м. Харків, 18-19 квіт. 2024 р. У 2 ч. Ч 2. Харків: ХДАК, 2024. С. 141-144.
- Borysov O. Optimizing IoT Integration in Libraries: Comparative Evaluation of Wired and Wireless Network Solutions // Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку : матер. міжнар. наук. конф., 21-22 листоп. 2024 р. У 2 ч. Ч 2. Харків: ХДАК, 2024. С. 193-195.
- Борисов О. О. Цифрова трансформація бібліотек: роль штучного інтелекту та Інтернету речей у створенні інноваційних інформаційних сервісів // Культура та інформаційне суспільство XXI століття: матер. міжнар. наук. конф. молодих учених, 17-18 квіт. 2025 р. У 2 ч. Ч 2. Харків: ХДАК, 2025. С. 210-212.
- Борисов О. О. Інтернет речей у бібліотечно-інформаційному виробництві України: результати емпіричного опитування та соціально-комунікаційні перспективи впровадження // Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку : матер. міжнар. наук. конф., 20–21 листоп. 2025 р. У 2 ч. Ч. 1. Харків : ХДАК, 2025. С. 225-227.
- Borysov O. Datafication as an instrument of strategic management in libraries under the integration of internet of things technologies // Культура та інформаційне суспільство XXI століття: матер. міжнар. наук. конф. молодих учених, 16-17 квіт. 2026 р. У 2 ч. Ч 2. Харків: ХДАК, 2026. С. 239-241.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0109U000512

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кобєлєв Олексій Миколайович

2. Oleksii Kobieliev

Кваліфікація: д. соц. ком., професор, 27.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6322-0735

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківська державна академія культури

Код за ЄДРПОУ: 30036001

Місцезнаходження: Бурсацький узвіз, Харків, Харківський р-н., 61057, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Варенко Володимир Михайлович
2. Volodymyr Varenko

Кваліфікація: к. пед. н., доцент, 13.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6528-5604

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет культури і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02214159

Місцезнаходження: вул. Євгена Коновальця, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кунанець Наталія Едуардівна
2. Nataliia Kunanets

Кваліфікація: д. соц. ком., професор, 27.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3007-2462

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Львівська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 02071010

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, Львів, 79013, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Соляник Алла Анатоліївна

2. Alla Solianyk

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 27.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7167-6695

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківська державна академія культури

Код за ЄДРПОУ: 30036001

Місцезнаходження: Бурсацький узвіз, Харків, Харківський р-н., 61057, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Давидова Ірина Олександрівна

2. Iryna Davydova

Кваліфікація: д. соц. ком., професор, 27.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1635-4973

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківська державна академія культури

Код за ЄДРПОУ: 30036001

Місцезнаходження: Бурсацький узвіз, Харків, Харківський р-н., 61057, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Мар'їна Олена Юріївна
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Мар'їна Олена Юріївна
Відповідальний за підготовку облікових документів	Заклінська Юлія Михайлівна
Реєстратор	Юрченко Тетяна Анатоліївна

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності

Юрченко Тетяна Анатоліївна